

ปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561¹

ศศิธร หนูแก้ว²

จากการศึกษาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 และตามกฎหมายต่างประเทศ และวิเคราะห์ปัญหาการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มิได้บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แต่บัญญัติให้ทำเป็นข้อกำหนด³ โดยข้อกำหนดดังกล่าวมิได้บัญญัติถึงอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดที่เข้าข่ายลักษณะการละเมิดอำนาจศาลเอาไว้⁴ จึงทำให้ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญฉบับต่อมาก็ไม่ได้บัญญัติไว้เช่นกัน ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประกาศใช้ ซึ่งได้มีการบัญญัติให้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้น⁵ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังบัญญัติว่าในระหว่างที่ยังไม่มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและทำคำวินิจฉัยได้ แต่ทั้งนี้ต้องตรา

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. พันเทพ วิทอนันต์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จริงเกียรติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิลา ภักดีคง

²นักศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (ส่วนกลาง) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, มาตรา 269.

⁴ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541

⁵รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, มาตรา 138.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้เสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้⁶ ซึ่งต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550 ข้อกำหนดดังกล่าวได้กำหนดเรื่องอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณา เพื่อให้การพิจารณาดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและรวดเร็วและรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล ตลอดจนมารยาทของบุคคล⁷ รวมทั้งออกระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญและการฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550⁸ แต่การตราพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 300 วรรคท้าย ไม่สามารถตราสำเร็จได้เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ถูกยกเลิกโดยผลของการรัฐประหาร

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 ตามมาตรา 130 ได้บัญญัติให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ⁹ และบทเฉพาะกาลได้กำหนดให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน¹⁰ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติเห็นชอบให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 โดยสาระสำคัญของการบัญญัติความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลได้ปรากฏอยู่ในมาตรา 38 กำหนดโดยสรุปว่า ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและรวดเร็ว และกำหนดให้ศาลมีอำนาจออกข้อกำหนดของศาลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย จะไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล¹¹ และมาตรา 39 ได้บัญญัติโทษของการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญเอาไว้ กำหนดโดยสรุปว่า ผู้ใดฝ่า

⁶รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, มาตรา 300.

⁷ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550, ข้อ 15 – 16.

⁸ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในที่ทำการหรือบริเวณที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญ และการฟังการไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550, ข้อ 4,13.

⁹รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 130.

¹⁰รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 267.

¹¹พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561, มาตรา 38.

พื้นข้อกำหนดของศาลหรือคำสั่งศาลตามมาตรา 38 ให้ถือเป็นการละเมิดศาล และให้ศาลมีอำนาจ คือ (1) ตักเตือนโดยจะมีคำหั้นเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้ (2) ไล่ออกจากบริเวณศาล (3) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยให้ศาลพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์และการสั่งลงโทษตาม (3) จะต้องมิตัดด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่อีกด้วย¹²

เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ใช้บังคับแล้ว ก็พบว่าผู้กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลในหลาย ๆ กรณี เช่น การวิพากษ์วิจารณ์การทำหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ การวิพากษ์วิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ มีทั้งกรณีที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อ โซเชียลมีเดีย เมื่อมีผู้กระทำที่มีลักษณะเข้าข่ายการละเมิดอำนาจศาล ก็มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีลักษณะที่เชื่อมโยงกับประชาชน เมื่อมีคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้วย่อมมีประชาชนหรือสมาชิกพรรคการเมืองออกมาแสดงออก หรือแสดงความคิดเห็นเนื่องจากการวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นกรณีต่างๆ ดังกล่าวเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่ประชาชนพึงมีตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560¹³ อีกทั้งการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมบทบัญญัติของกฎหมายไม่ให้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ก็มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองการพิจารณาคดีให้เป็นไปโดยสงบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว มุ่งคุ้มครองอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาของศาลเท่านั้น หากกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเพื่อคุ้มครองหลักความเป็นอิสระของตุลาการไว้จะเกิดการจำกัดสิทธิและเสรีภาพมากเกินไปจนสมควรแก่เหตุ การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้นเป็นเพียงการใช้ถ้อยคำเท่านั้น ไม่ได้มีผลทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในการพิจารณาวินิจฉัยโดยตรง ประกอบกับเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้ว คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นที่สุดในทุกคดีไม่ว่าจะอุทธรณ์ ได้แย้ง หรือขอให้ทบทวนคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต่อไปได้เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติให้สิทธิในการอุทธรณ์ หรือฎีกาไว้ จึงไม่มีองค์กรใดตรวจสอบคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ยังไม่ชัดเจนหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

¹²พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561, มาตรา 39.

¹³บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2522), หน้า 227-279.

ปัญหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 38 วรรคสาม กรณีไม่ได้บัญญัติให้ความชัดเจนว่าการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีลักษณะใดเป็นการละเมิดอำนาจศาล

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 38 วรรคสาม บัญญัติว่า “การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เลียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล” กรณีนี้เป็นการบัญญัติกฎหมายว่าการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เลียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล แต่ไม่ได้บัญญัติว่าการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของศาลในลักษณะใดมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล หากแปลความกฎหมายดังกล่าวเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติสามารถตีความได้ว่าการวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยไม่สุจริตและใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เลียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ย่อมมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการวิจารณ์การออกคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของศาลเท่านั้น ไม่รวมถึงการวิจารณ์กระบวนการพิจารณาคดีของศาล เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลมีขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือให้ศาลใช้อำนาจตุลาการดำเนินการพิจารณาคดีให้เป็นไปโดยสงบรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของศาลจึงไม่มีผลกระทบหรือไม่มีผลต่อความสงบเรียบร้อยในการพิจารณาคดีของศาลแต่อย่างใด

ปัญหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 39 กรณีการกำหนดบทลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ

การละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไทยได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 กำหนดความผิดเอาไว้ในมาตรา 38 หากมีผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 38 ก็ถือว่าละเมิดอำนาจศาล และศาลมีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดได้ตามมาตรา 39 ซึ่งมาตรา 39 บัญญัติไว้ว่า ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาลหรือคำสั่งศาลตามมาตรา 38 ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และให้ศาลมีอำนาจ

- 1) ตักเตือน โดยจะมีคำดำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้
 - 2) ไล่ออกจากบริเวณศาล
 - 3) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- การสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี
- การสั่งลงโทษตาม (3) ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสาม ของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลตาม (3) ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม¹⁴

จะเห็นได้ว่าเหตุของการละเมิดอำนาจศาลของศาลรัฐธรรมนูญไทยมี 2 เหตุ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 38 โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดโทษที่จะลงในแต่ละเหตุให้แยกจากกันเป็นกรณี ๆ ไป เช่น กรณีที่เข้ามาขัดขวางหรือรบกวนการพิจารณาคดี หรือกรณีที่วิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของศาล ซึ่งหากพิจารณาบทลงโทษในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลของศาลรัฐธรรมนูญไทย ยังไม่มีความชัดเจนจำต้องมีลำดับชั้นของการลงโทษที่ชัดเจน

ปัญหาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 กรณีมิได้บัญญัติให้ให้สิทธิในการโต้แย้งคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญบัญญัติขึ้นครั้งแรกในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในกฎหมายจึงได้ออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550 โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้น เมื่อมีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญไว้ จึงต้องพิจารณาความผิดและบทลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 จะเห็นได้ว่า เมื่อบุคคลถูกลงโทษในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลกฎหมายไม่ได้กำหนดแนวทางการทบทวนเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไว้ เมื่อมีคำวินิจฉัยว่ามีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญแล้วจะมีผลผูกพันต่อตัวผู้กระทำเลย ซึ่งหากคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญมีการใช้อำนาจดุลพินิจที่บกพร่องหรือไม่ได้อยู่บนหลักความชอบด้วยกฎหมายแล้วก็อาจสร้างผลกระทบต่อบุคคลผู้รับคำสั่งได้ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการโต้แย้งสิทธิความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลที่จะต้องบัญญัติให้มีการอุทธรณ์ หรือฎีกาคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญในความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

จากการศึกษาค้นคว้าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 พบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ

1. แก้ไขบทบัญญัติมาตรา 38 เรื่องหลักการในการคุ้มครองการพิจารณาคดี เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยสงบเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ มุ่งคุ้มครองอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาคดีของศาลให้เป็นไปโดยสงบและเรียบร้อยเท่านั้น และให้ประชาชนได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ได้ โดยแก้ไขมาตรา 38 บรรทัดสาม

¹⁴พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561, มาตรา 39.

ความว่า “การวิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดีสามารถกระทำได้หลังสิ้นสุดการพิจารณาคดี เป็นการกระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยาบคาย เสียดสี หรืออามาตมดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล”

2. ปัญหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 มาตรา 39 กรณีการกำหนดบทลงโทษความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้แก้ไขบทบัญญัติของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับบทลงโทษ (มาตรา 39) ให้มีความสมเหตุสมผล และเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นโทษที่นำมาใช้ลงโทษนั้นจะได้เหมาะสมและไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

2.1 กำหนดบทลงโทษ กรณีการฝ่าฝืนอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดี โดยเพิ่มอนุมาตรา (3) ความว่า

มาตรา ... บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ... ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล ศาลมีอำนาจลงโทษได้เท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี ดังนี้

- (1) ตักเตือน โดยจะมีคำกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้
 - (2) ไล่ออกจากบริเวณศาล
 - (3) กักตัวหรือกักขัง ในระหว่างการนั่งพิจารณาคดีของศาลในคดีนั้น เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการพิจารณาแล้วให้ศาลปล่อยตัวได้
 - (4) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- การสั่งลงโทษตาม (4) ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสาม ของตุลาการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลตาม (3) ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

2.2 กำหนดบทลงโทษ กรณีการวิพากษ์วิจารณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยคดี

โดยเพิ่มมาตรา ... ความว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ... ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล ศาลมีอำนาจลงโทษได้เท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี ดังนี้

- (1) ให้ศาลออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้มีการแก้ไขข้อความหรือการกระทำอย่างใดที่เข้าข่ายการละเมิดอำนาจศาล ภายในกำหนด 7 วัน
- (2) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- (3) หากไม่ปฏิบัติตาม (1) ให้ศาลลงโทษตาม (2) ได้เท่าที่จำเป็นแก่พฤติการณ์

3. ปัญหาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561 กรณีมิได้บัญญัติให้ให้สิทธิในการโต้แย้งคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการโต้แย้งสิทธิหากกรณีเกิดการลงโทษผู้กระทำความผิดขึ้นแล้ว ผู้ที่ได้รับโทษจะสามารถโต้แย้งสิทธิของตนเองด้วยการอุทธรณ์ฎีกาได้ จึงควรร่างบทบัญญัติของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการโต้แย้งสิทธิ ลงในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561

โดยเพิ่มมาตรา ...ความว่า “ในคดีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลผู้ใดได้รับการลงโทษตามมาตรา ... สามารถยื่นอุทธรณ์ต่อศาลก่อนมีคำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ถ้ามิได้ยื่นอุทธรณ์ตามกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันถึงที่สุด”

เอกสารอ้างอิง

บรรเจิด สิงคะเนติ. **หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**. (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2522).

ทิพวัลย์ แสงอุไร. “เสรีภาพกับการแสดงความคิดเห็นกับการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ.” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559).

วัชชกานต์ เสาภายน. “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาล: ศึกษากรณีการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2559.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2561

ข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550